

บัตรบันทึกกิจกรรมที่ 3.4

ชุดการสอนที่ 3 เรื่อง การแก้สมการโดยใช้สมบัติการเท่ากันเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณ และการหาร

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกผลการปฏิบัติกิจกรรม ลงในบัตรบันทึกกิจกรรม
กิจกรรมที่ 4

อย่าลืมว่ามีคุณครูคอย
ให้ความช่วยเหลือนะครับ

โจทย์ จงแก้สมการ $\frac{5m+9}{3} = 13$ และตรวจคำตอบ

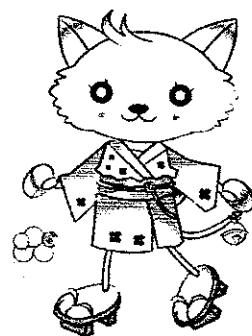
ขั้นที่ 1 เข้าใจปัญหา

สิ่งที่โจทย์กำหนดให้ คือ .....

สิ่งที่โจทย์ต้องการ คือ .....

ขั้นที่ 2 วางแผน

บัตรบันทึกกิจกรรมที่ 3.4 (ต่อ)

ชุดการสอนที่ 3 เรื่อง การแก้สมการโดยใช้สมบัติการเท่ากันเกี่ยวกับการบวก การลบ
การคูณ และการหาร

กิจกรรมที่ 4

ขั้นที่ 3 ดำเนินตามแผน

วิธีทำ

.....

.....

.....

.....

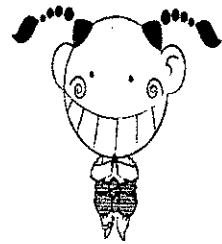
.....

.....

.....

.....

.....

ตอบ .....

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบกลับ

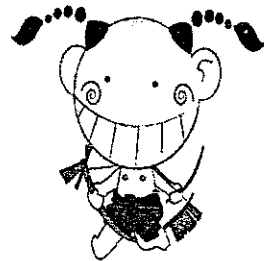
.....

.....

.....

.....

.....

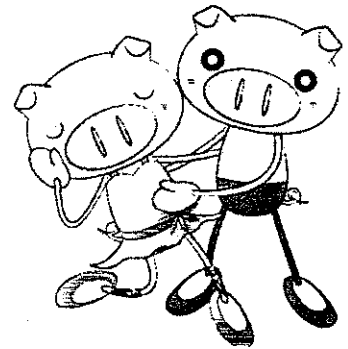

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ 3.4

ชุดการสอนที่ 3 เรื่อง การแก้สมการโดยใช้สมบัติการเท่ากันเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณ และการหาร

กิจกรรมที่ 4

โจทย์ จงแก้สมการ $\frac{5m+9}{3} = 13$ และตรวจคำตอบ

ขั้นที่ 1 เข้าใจปัญหา

สิ่งที่โจทย์กำหนดให้ คือ $\frac{5m+9}{3} = 13$

สิ่งที่โจทย์ต้องการ คือ หาค่าของ m และตรวจคำตอบ

ขั้นที่ 2 วางแผน

เขียนแผนภาพหรือใช้สมบัติการเท่ากันช่วยในการหาคำตอบ

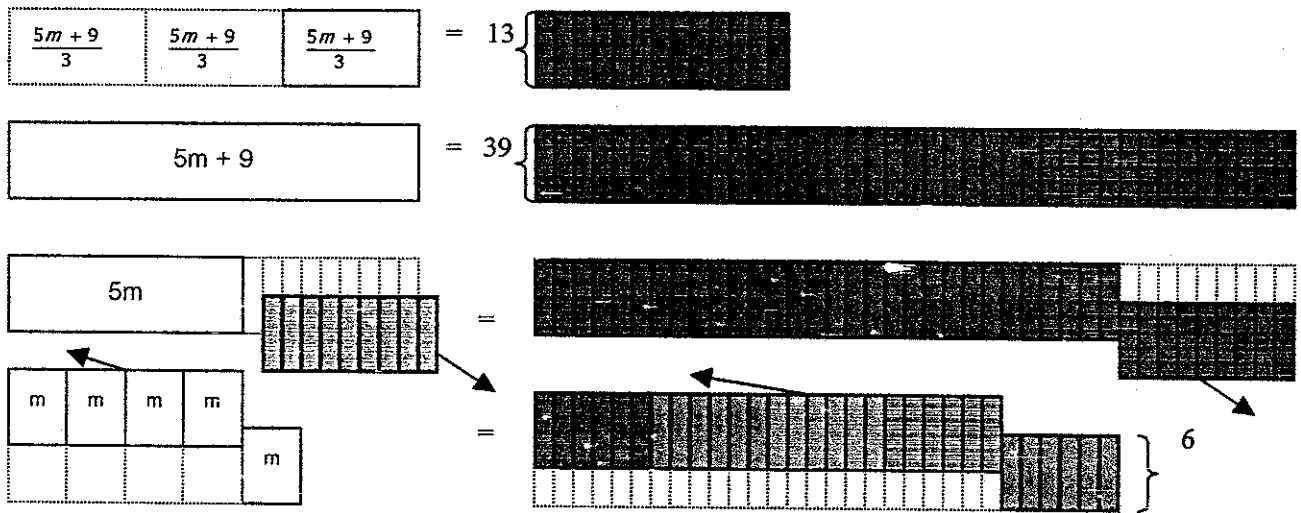
บัตรเฉลยกิจกรรมที่ 3.4 (ต่อ)

ชุดการสอนที่ 3 เรื่อง การแก้สมการโดยใช้สมบัติการเท่ากันเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณ และการหาร

กิจกรรมที่ 4 (ต่อ)

ขั้นที่ 3 ดำเนินตามแผน

วิธีที่ 1 (วาดภาพ)

วิธีที่ 2 (ใช้สมบัติการเท่ากัน)

วิธีทำ จาก $\frac{5m+9}{3} = 13$

นำ 3 มาคูณทั้งสองข้างของสมการ

$$\text{จะได้ } \frac{5m+9}{3} \times 3 = 13 \times 3$$

$$5m+9 = 39$$

นำ 9 มาลบทั้งสองข้างของสมการ

$$\text{จะได้ } 5m+9-9 = 39-9$$

$$5m = 30$$

นำ 5 มาหารทั้งสองข้างของสมการ

$$\text{จะได้ } \frac{5m}{5} = \frac{30}{5}$$

$$\text{หรือ } m = 6$$

ตอบ $m = 6$

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบกลับ

แทนค่า $m=6$ ในสมการ $\frac{5m+9}{3} = 13$

จะได้ $\frac{5(6)+9}{3} = 13$ เป็นสมการที่เป็นจริง

ดังนั้น 6 เป็นคำตอบของสมการ $\frac{5m+9}{3} = 13$

บัตรแบบฝึกหัด กิจกรรมที่ 3.4

ชุดการสอนที่ 3 เรื่อง การแก้สมการโดยใช้สมบัติการเท่ากันเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณ และการหาร

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

งานสำหรับนักเรียน ให้นักเรียนแก้สมการต่อไปนี้และแสดงวิธีตรวจสอบคำตอบ

1. $2x + 1 = 5$

วิธีทำ จาก $2x + 1 = 5$

นำ 1 มาลบออกทั้งสองข้างของสมการ

จะได้ $2x + 1 - 1 = 5 - 1$

หรือ $2x = 4$

นำ 2 มาหารทั้งสองข้างของสมการ

จะได้ $\frac{2x}{2} = \frac{4}{2}$

หรือ $x = 2$

ตอบ $x = 2$

ตรวจสอบ แทนค่า $x = 2$ ในสมการ $2x + 1 = 5$

จะได้ $2 \times 2 + 1 = 5$ เป็นสมการที่เป็นจริง

ดังนั้น 2 เป็นคำตอบของสมการ $2x + 1 = 5$

2. $18 = 6a - 3$

วิธีทำ .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอบ .....

ตรวจสอบ .....

.....

.....

บัตรแบบฝึกหัด กิจกรรมที่ 3.4 (ต่อ)

ชุดการสอนที่ 3 เรื่อง การแก้สมการโดยใช้สมบัติการเท่ากันเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณ และการหาร
 ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

งานสำหรับนักเรียน ให้นักเรียนแก้สมการต่อไปนี้และแสดงวิธีตรวจสอบคำตอบ

3. $\frac{x}{6} - 1 = 13$

วิธีทำ .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอบ .....

ตรวจสอบ .....

.....

.....

4. $\frac{2+x}{5} = 6$

วิธีทำ .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอบ .....

ตรวจสอบ .....

.....

.....

บัตรแบบฝึกหัด กิจกรรมที่ 3.4 (ต่อ)

ชุดการสอนที่ 3 เรื่อง การแก้สมการโดยใช้สมบัติการเท่ากันเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณ และการหาร

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

งานสำหรับนักเรียน ให้นักเรียนแก้สมการต่อไปนี้และแสดงวิธีตรวจสอบคำตอบ

7. $4(1 + \frac{7}{8}y) = 32$

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

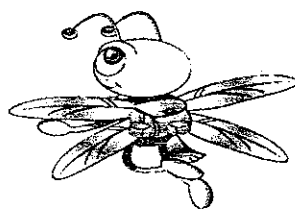
.....

.....

.....

.....

.....

บัตรเฉลยแบบฝึกหัด กิจกรรมที่ 3.4

ชุดการสอนที่ 3 เรื่อง การแก้สมการโดยใช้สมบัติการเท่ากันเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณ และการหาร

งานสำหรับนักเรียน ให้นักเรียนแก้สมการต่อไปนี้และแสดงวิธีตรวจสอบคำตอบ

1. $2x + 1 = 5$

วิธีทำ จาก $2x + 1 = 5$

นำ 1 มาลบทั้งสองข้างของสมการ

จะได้ $2x + 1 - 1 = 5 - 1$

หรือ $2x = 4$

นำ 2 มาหารทั้งสองข้างของสมการ

จะได้ $\frac{2x}{2} = \frac{4}{2}$

หรือ $x = 2$

ตอบ $x = 2$

ตรวจสอบ แทนค่า $x = 2$ ในสมการ $2x + 1 = 5$

จะได้ $2 \times 2 + 1 = 5$ เป็นสมการที่เป็นจริง

ดังนั้น 2 เป็นคำตอบของสมการ $2x + 1 = 5$

2. $18 = 7a - 3$

วิธีทำ จาก $18 = 7a - 3$

นำ 3 มาบวกทั้งสองข้างของสมการ

จะได้ $18 + 3 = 7a - 3 + 3$

หรือ $21 = 7a$

นำ 6 มาหารทั้งสองข้างของสมการ

จะได้ $\frac{21}{7} = \frac{7a}{7}$

หรือ $3 = a$

ตอบ $a = 3$

ตรวจสอบ แทนค่า $a = 3$ ในสมการ $18 = 7a - 3$

จะได้ $18 = 7(3) - 3$ เป็นสมการที่เป็นจริง

ดังนั้น 3 เป็นคำตอบของสมการ $18 = 7a - 3$

บัตรเฉลยแบบฝึกหัด กิจกรรมที่ 3.4

ชุดการสอนที่ 3 เรื่อง การแก้สมการโดยใช้สมบัติการเท่ากันเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณ และการหาร

งานสำหรับนักเรียน ให้นักเรียนแก้สมการต่อไปนี้และแสดงวิธีตรวจสอบคำตอบ

$$3. \frac{x}{6} - 1 = 13$$

วิธีทำ จาก $\frac{x}{6} - 1 = 13$

นำ 1 มาบวกทั้งสองข้างของสมการ

$$\text{จะได้ } \frac{x}{6} - 1 + 1 = 13 + 1$$

$$\text{หรือ } \frac{x}{6} = 14$$

นำ 6 มาคูณทั้งสองข้างของสมการ

$$\text{จะได้ } \frac{6x}{6} = 14 \times 6$$

$$\text{หรือ } x = 84$$

ตอบ $x = 84$

ตรวจสอบ แทนค่า $x = 84$ ในสมการ $\frac{x}{6} - 1 = 13$

$$\text{จะได้ } \frac{84}{6} - 1 = 13 \text{ เป็นสมการที่เป็นจริง}$$

ดังนั้น 84 เป็นคำตอบของสมการ $\frac{x}{6} - 1 = 13$

$$4. \frac{2+x}{5} = 6$$

วิธีทำ จาก $\frac{2+x}{5} = 6$

นำ 5 มาคูณทั้งสองข้างของสมการ

$$\text{จะได้ } \frac{5(2+x)}{5} = 6 \times 5$$

$$\text{หรือ } 2+x = 30$$

นำ 2 มาลบทั้งสองข้างของสมการ

$$\text{จะได้ } 2+x-2 = 30-2$$

$$(x+2)-2 = 28$$

$$x+(2-2) = 28$$

$$x+0 = 28$$

$$x = 28$$

ตอบ $x = 28$

ตรวจสอบ แทนค่า $x = 28$ ในสมการ $\frac{2+x}{5} = 6$

$$\text{จะได้ } \frac{2+28}{5} = 6 \text{ เป็นสมการที่เป็นจริง}$$

ดังนั้น 28 เป็นคำตอบของสมการ $\frac{2+x}{5} = 6$

บัตรเฉลยแบบฝึกหัด กิจกรรมที่ 3.4 (ต่อ)

ชุดการสอนที่ 3 เรื่อง การแก้สมการโดยใช้สมบัติการเท่ากันเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณ และการหาร

งานสำหรับนักเรียน ให้นักเรียนแก้สมการต่อไปนี้และแสดงวิธีตรวจสอบคำตอบ

5. $\frac{2a+9}{5} = 7$

วิธีทำ จาก $\frac{2a+9}{5} = 7$

นำ 5 มาคูณทั้งสองข้างของสมการ

จะได้ $\frac{2a+9}{5} \times 5 = 7 \times 5$

หรือ $2a+9 = 35$

นำ 9 มาลบทั้งสองข้างของสมการ

จะได้ $2a = 35 - 9$

หรือ $2a = 26$

นำ 2 มาหารทั้งสองข้างของสมการ

จะได้ $a = \frac{26}{2} = 13$

ตอบ $a = 13$

ตรวจสอบ แทนค่า $a = 13$ ในสมการ $\frac{2a+9}{5} = 7$

จะได้ $\frac{2(13)+9}{5} = 7$

หรือ $\frac{26+9}{5} = 7$ เป็นสมการที่เป็นจริง

ดังนั้น 13 เป็นคำตอบของสมการ $\frac{2a+9}{5} = 7$

6. $\frac{6(x-2)}{7} = 2$

วิธีทำ จาก $\frac{6(x-2)}{7} = 2$

นำ $\frac{7}{6}$ มาคูณทั้งสองข้างของสมการ

จะได้ $\frac{6(x-2)}{7} \times \frac{7}{6} = 2 \times \frac{7}{6}$

หรือ $x-2 = \frac{14}{6}$

นำ 2 มาบวกทั้งสองข้างของสมการ

จะได้ $x-2+2 = \frac{14}{6} + 2$

หรือ $x = \frac{26}{6} = \frac{13}{3} = 4\frac{1}{3}$

ตอบ $x = \frac{13}{3} = 4\frac{1}{3}$

ตรวจสอบ แทนค่า $x = \frac{13}{3}$ ในสมการ $\frac{6(x-2)}{7} = 2$

จะได้ $\frac{6(\frac{13}{3}-2)}{7} = 2$

หรือ $\frac{6}{7} \times \frac{7}{3}$ เป็นสมการที่เป็นจริง

ดังนั้น $\frac{13}{3}$ เป็นคำตอบของสมการ $\frac{6(x-2)}{7} = 2$

บัตรเฉลยแบบฝึกหัด กิจกรรมที่ 3.4 (ต่อ)

ชุดการสอนที่ 3 เรื่อง การแก้สมการโดยใช้สมบัติการเท่ากันเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณ และการหาร

งานสำหรับนักเรียน ให้นักเรียนแก้สมการต่อไปนี้และแสดงวิธีตรวจสอบคำตอบ

7. $4(1 + \frac{7}{8}y) = 32$

วิธีทำ จาก $4(1 + \frac{7}{8}y) = 32$

นำ 4 มาหารทั้งสองข้างของสมการ

จะได้ $\frac{4}{4}(1 + \frac{7}{8}y) = \frac{32}{4}$

หรือ $(1 + \frac{7}{8}y) = 8$

นำ 1 มาลบทั้งสองข้างของสมการ

จะได้ $1 + \frac{7}{8}y - 1 = 8 - 1$

หรือ $\frac{7}{8}y = 7$

นำ $\frac{8}{7}$ มาคูณทั้งสองข้างของสมการ

จะได้ $\frac{7}{8}y \times \frac{8}{7} = 7 \times \frac{8}{7}$

หรือ $y = 8$

ตอบ $y = 8$

ตรวจสอบ แทนค่า $y = 8$ ในสมการ $4(1 + \frac{7}{8}y) = 32$

จะได้ $4[1 + \frac{7}{8}(8)] = 32$

หรือ $4[1 + 7] = 32$ เป็นสมการที่เป็นจริง

ดังนั้น 8 เป็นคำตอบของสมการ $4(1 + \frac{7}{8}y) = 32$

บัตรสรุปบทเรียน

ชุดการสอนที่ 3 เรื่อง การแก้สมการโดยใช้สมบัติการเท่ากันเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณ และการหาร

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาต่อไปนี้ ก่อนปฏิบัติกิจกรรมต่อไป

การแก้สมการเป็นการหาคำตอบของสมการ หรือการหาค่าของตัวแปรที่มีอยู่ในสมการนั้น ๆ โดยใช้สมบัติการเท่ากันเกี่ยวกับการบวกและการลบ

การแก้สมการที่มีตัวแปรลบอยู่กับจำนวนใดๆ สามารถทำได้โดยใช้สมบัติการเท่ากันเกี่ยวกับการบวก

การแก้สมการที่มีตัวแปรบวกอยู่กับจำนวนใดๆ สามารถทำได้โดยใช้สมบัติการเท่ากันเกี่ยวกับการลบ

การแก้สมการที่มีตัวแปรหารอยู่กับจำนวนใดๆ สามารถทำได้โดยใช้สมบัติการเท่ากันเกี่ยวกับการคูณ

การแก้สมการที่มีตัวแปรคูณอยู่กับจำนวนใดๆ สามารถทำได้โดยใช้สมบัติการเท่ากันเกี่ยวกับการหาร

ถ้ามีตัวแปรไปลบอยู่กับจำนวนใดๆ ให้นำตัวแปรนั้นไปบวกทั้งสองข้างของสมการเพื่อแก้สมการขั้นที่ 1 ก่อน เช่น $28 - x = 15$ ให้นำ x ไปบวกทั้งสองข้างของสมการ จะได้ $28 - x + x = 15 + x$ เกิดเป็นสมการใหม่ คือ $28 = 15 + x$ แล้วจึงแก้สมการ ขั้นที่ 2 ต่อไป

ถ้ามีตัวแปรไปหารอยู่กับจำนวนใดๆ ให้นำตัวแปรนั้นไปคูณทั้งสองข้างของสมการเพื่อแก้สมการขั้นที่ 1 ก่อน เช่น $65 \div y = 13$ ให้นำ y ไปหารทั้งสองข้างของสมการ จะได้ $65 \div y \times y = 13 \times y$ เกิดเป็นสมการใหม่ คือ $65 = 13y$ แล้วจึงแก้สมการ ขั้นที่ 2 ต่อไป

แบบทดสอบหลังชุดการสอนที่ 3

เรื่อง การแก้สมการโดยใช้สมบัติการเท่ากันเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณ และการหาร
วิชาคณิตศาสตร์   **ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**   **จำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน**

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใดเป็นขั้นตอนการแก้สมการ $y - 14 = 27$
  - ก. นำ 14 ไปหารทั้งสองข้างของสมการ
  - ข. นำ 14 ไปคูณทั้งสองข้างของสมการ
  - ค. นำ 14 ไปลบทั้งสองข้างของสมการ
  - ง. นำ 14 ไปบวกทั้งสองข้างของสมการ
2. ข้อใดเป็นขั้นตอนการแก้สมการ $x + 0.7 = 2.4$
  - ก. นำ 0.7 ไปบวกทั้งสองข้างของสมการ
  - ข. นำ 0.7 ไปลบทั้งสองข้างของสมการ
  - ค. นำ 0.7 ไปคูณทั้งสองข้างของสมการ
  - ง. นำ 0.7 ไปหารทั้งสองข้างของสมการ
3. ให้ $\frac{c}{5} = 12$ ดังนั้น c จะมีค่าเท่าไร
  - ก. 5×12
  - ข. $\frac{12}{5}$
  - ค. $\frac{5}{12}$
  - ง. $12 + 5$
4. ข้อใดเป็นขั้นตอนการแก้สมการ $8z = 48$
  - ก. นำ 8 ไปบวกทั้งสองข้างของสมการ
  - ข. นำ 8 ไปลบทั้งสองข้างของสมการ
  - ค. นำ 8 ไปคูณทั้งสองข้างของสมการ
  - ง. นำ 8 ไปหารทั้งสองข้างของสมการ
5. จากสมการ $7z - 4 = 52$ จะหาค่า z ได้อย่างไร
  - ก. นำ 4 บวกทั้งสองข้างก่อนแล้วนำ 7 คูณทั้งสองข้าง
  - ข. นำ 4 บวกทั้งสองข้างก่อนแล้วนำ 7 ไปหารทั้งสองข้าง
  - ค. นำ 7 หารทั้งสองข้างก่อนแล้วนำ 4 ไปบวกทั้งสองข้าง
  - ง. นำ 7 หารทั้งสองข้างก่อนแล้วนำ 4 ไปลบทั้งสองข้าง

6. จากสมการ $8a - 5 = 69$ จะหาค่า a ได้อย่างไร

- ก. นำ 8 หารทั้งสองข้างก่อนแล้วนำ 5 บวกทั้งสองข้าง
- ข. นำ 8 หารทั้งสองข้างก่อนแล้วนำ 5 ลบทั้งสองข้าง
- ค. นำ 5 บวกทั้งสองข้างก่อนแล้วนำ 8 หารทั้งสองข้าง
- ง. นำ 5 บวกทั้งสองข้างก่อนแล้วนำ 8 คูณทั้งสองข้าง

7. $\frac{2+y}{3} = 6$ จะค่า y ได้จากข้อใด

- ก. นำ 2 ลบทั้งสองข้างก่อนแล้วนำ 3 หารทั้งสองข้าง
- ข. นำ 2 ลบทั้งสองข้างก่อนแล้วนำ 3 คูณทั้งสองข้าง
- ค. นำ 3 คูณทั้งสองข้างก่อนแล้วนำ 2 บวกทั้งสองข้าง
- ง. นำ 3 คูณทั้งสองข้างก่อนแล้วนำ 2 ลบทั้งสองข้าง

8. จากสมการ $\frac{x}{2} + 3 = 25$ จะได้ว่า x มีค่าเท่ากับข้อใด

- ก. 30
- ข. 44
- ค. 47
- ง. 56

9. จากสมการ $3(\frac{d}{2} - 6) = 27$ จะได้ว่า d มีค่าเท่ากับข้อใด

- ก. 30
- ข. 24
- ค. 22
- ง. 11

10. ถ้า $\frac{2(k-4)}{3} + 2 = 24$ ดังนั้น k จะมีค่าเท่าไร

- ก. 25
- ข. 29
- ค. 37
- ง. 43

ชุดการสอนที่ 4

เรื่อง

โจทย์สมการ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โดย

ศิริบุญ อันตระกุล

คู่มือครู

ชุดการสอนที่ 4

เรื่อง โจทย์สมการ

ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน

1. ชุดการสอนที่ 4 มีเอกสารและอุปกรณ์ที่ครูจะต้องตรวจให้ครบถ้วน ดังนี้
  - 1.1 แผนการสอน 1 ฉบับ
  - 1.2 คู่มือครู 1 ฉบับ
  - 1.3 คู่มือนักเรียน 9 ฉบับ
  - 1.4 อุปกรณ์ประกอบกิจกรรม
    - 1.4.1 บัตรกิจกรรม 9 ชุด
    - 1.4.2 บัตรบันทึกกิจกรรม 9 ชุด
    - 1.4.3 บัตรเฉลยกิจกรรม 9 ชุด
    - 1.4.4 บัตรสรุปบทเรียน 45 ฉบับ
    - 1.4.5 บัตรแบบฝึกหัด 45 ฉบับ
    - 1.4.6 บัตรเฉลยแบบฝึกหัด 45 ฉบับ
    - 1.4.7 แบบทดสอบหลังเรียน 45 ฉบับ
2. บทบาทของครูผู้สอน มีดังนี้
  - 2.1 ศึกษาคู่มือครูผู้สอนและชุดการสอน
  - 2.2 จัดเตรียมเอกสารและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้พร้อม
  - 2.3 ชี้แจงให้นักเรียนรู้บทบาทของตนเองในการใช้ชุดการสอน
  - 2.4 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้
  - 2.5 ให้นักเรียนศึกษาคู่มือนักเรียน บัตรกิจกรรมต่าง ๆ และทำกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนดให้
  - 2.6 ให้คำแนะนำ และเป็นที่ปรึกษาแก่นักเรียนในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม
3. คำเฉลย แบบทดสอบหลังเรียน ชุดการสอนที่ 4 เรื่อง โจทย์ปัญหาสมการ

1. ข	6. ก
2. ง	7. ค
3. ค	8. ค
4. ก	9. ค
5. ข	10. ง

คู่มือนักเรียน

ชุดการสอนที่ 4

เรื่อง โจทย์สมการ

ข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียน

1. บทเรียนนี้ใช้เวลา 250 นาที
2. นักเรียนจะได้รับเอกสารจากครูดังนี้
  - 2.1 คู่มือนักเรียน
  - 2.2 บัตรกิจกรรม
  - 2.3 บัตรบันทึกกิจกรรม
  - 2.4 บัตรเฉลยกิจกรรม
  - 2.5 บัตรสรุปบทเรียน
  - 2.6 บัตรแบบฝึกหัด
  - 2.7 บัตรเฉลยแบบฝึกหัด
  - 2.8 แบบทดสอบหลังเรียน
3. จุดมุ่งหมายของบทเรียน เมื่อนักเรียนเรียนจบบทเรียนนี้แล้วจะสามารถ
  - 3.1 เขียนสมการแทนข้อความที่กำหนดให้ได้
  - 3.2 ใช้สมการแก้โจทย์ปัญหาต่างๆ ได้
4. กิจกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติ
  - 4.1 ก่อนเรียนบทเรียนนี้นักเรียนต้องศึกษาคู่มือนักเรียน บัตรกิจกรรมต่าง ๆ อย่างละเอียดชัดเจน
  - 4.2 ขณะเรียน นักเรียนต้องทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามลำดับดังนี้
    - 4.2.1 ทำการปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนในบัตรกิจกรรม และบันทึกผลการปฏิบัติกิจกรรมลงในบัตรบันทึกกิจกรรม
    - 4.2.2 อภิปรายและสรุปผลการปฏิบัติ
    - 4.2.3 นักเรียนและครู ช่วยกันเฉลย-ตรวจกิจกรรมต่าง ๆ และสรุปบทเรียน
    - 4.2.4 ทำแบบฝึกหัด
5. การประเมินผลหลังเรียน เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมตามที่กำหนด ครูผู้สอนจะประเมินผลการปฏิบัติ การอภิปรายผล การตอบคำถาม การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมจากบัตรบันทึกกิจกรรม

ตั้งใจอ่านทำความเข้าใจ
นะคะชุดสุดท้ายแล้วค่ะ

แผนการสอน

วิชาคณิตศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชุดการสอนที่ 4 เรื่อง โจทย์สมการ

เวลา 5 คาบ

ความคิดรวบยอด

การเขียนสมการแทนข้อความและการหาคำตอบของสมการนั้น ช่วยในการแก้โจทย์ปัญหาได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เขียนสมการแทนข้อความที่กำหนดให้ได้
2. ใช้สมการแก้โจทย์ปัญหาง่าย ๆ ได้

เนื้อหา

โจทย์สมการ

- การเขียนสมการจากโจทย์ปัญหา
- การใช้สมการแก้โจทย์ปัญหาง่าย ๆ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

กิจกรรมที่ 4.1 (1 คาบ)

1. นำเข้าสู่บทเรียน

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการแก้สมการและอธิบายว่าในวิชาคณิตศาสตร์เราสามารถเขียนประโยคสัญลักษณ์แทนประโยคภาษาหรือข้อความเพื่อใช้ในการแก้โจทย์ปัญหาได้ เช่น

“สามบวกสี่เท่ากับเจ็ด” ประโยคสัญลักษณ์ คือ $3 + 4 = 7$

และประโยคสัญลักษณ์บางประโยคต้องใช้ตัวแปรแทนจำนวนนั้น ๆ ในประโยคภาษา เช่น “สามเท่าของจำนวนหนึ่งเท่ากับแปด” ประโยคสัญลักษณ์ คือ $3x = 8$

2. ขันแจ้งจุดประสงค์ให้ผู้เรียนทราบ

ครูบอกให้นักเรียนทราบถึงจุดประสงค์ของการเรียนในครั้งนี้ โดยเขียนบนกระดานว่าในช่วงเวลานี้นักเรียนจะได้เรียนรู้ในสิ่งต่อไปนี้ คือ

เมื่อนักเรียนเรียนจบคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. เขียนสมการแทนข้อความที่กำหนดให้ได้
2. ใช้สมการแก้โจทย์ปัญหาง่าย ๆ ได้
3. ขันให้ผู้เรียนระลึกถึงความรู้พื้นฐานเดิม

ทบทวนการหาคำตอบของสมการและสมบัติการเท่ากัน

4. ขันสอน

4.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มรับคู่มือนักเรียน บัตรกิจกรรม บัตรบันทึกกิจกรรม แล้วสำรวจว่าได้รับถูกต้องครบถ้วนหรือไม่

4.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาวิธีปฏิบัติจากบัตรกิจกรรมที่ได้รับ จากนั้นครูซักถามเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติ พร้อมทั้งเสนอแนะเพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการปฏิบัติ การบันทึกผลการปฏิบัติในบัตรบันทึกกิจกรรม

4.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมตามบัตรกิจกรรม ครูต้องควบคุมดูแลให้คำแนะนำนักเรียนแต่ละกลุ่มอย่างทั่วถึงในขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม

5. ขันการให้ข้อมูลป้อนกลับ

แจ้งผลการปฏิบัติให้นักเรียนทราบ พร้อมทั้งยกย่องชมเชยกลุ่มที่ปฏิบัติงานได้ถูกต้องรวดเร็ว และเสนอแนะการปฏิบัติสำหรับกลุ่มที่ยังทำไม่ถูกต้อง

6. ขันประเมินผลการปฏิบัติ

ครูแจกบัตรเฉลยกิจกรรมให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม และซักถาม สังเกตการทำงาน และการปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนรู้การสอนพร้อมแนะนำแก้ไข

7. ขั้นสรุปบทเรียน

7.1 ครูและนักเรียนอภิปรายผลการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน นำไปสู่การสรุปว่า การเขียนสมการแทนข้อความและการหาคำตอบของสมการนั้น ช่วยในการแก้โจทย์ปัญหาได้

7.2 ครูแจกบัตรสรุปบทเรียนแล้วให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกความรู้ทั้งหมดเป็นองค์ความรู้ของตน

7.3 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเป็นรายบุคคลจากบัตรแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้การสอน

บัตรกิจกรรม, บัตรบันทึกกิจกรรม, บัตรเฉลยกิจกรรม, บัตรสรุปบทเรียน, บัตรแบบฝึกหัด, บัตรเฉลยแบบฝึกหัด

การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ดังนี้
  - 1.1 ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม
  - 1.2 การตอบคำถาม
  - 1.3 การอภิปรายผลการปฏิบัติ
2. การตรวจงาน
  - 2.1 การบันทึกผลการปฏิบัติในบัตรบันทึกกิจกรรม
  - 2.2 การทำแบบฝึกหัดในบัตรแบบฝึกหัด
  - 2.3 แบบทดสอบหลังเรียน

บัตรกิจกรรมที่ 4.1

ชุดการสอนที่ 4 เรื่อง โจทย์สมการ

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม และบันทึกผลการปฏิบัติในบัตรบันทึกกิจกรรม

กิจกรรมที่ 1 เขียนสมการจากโจทย์ปัญหาต่อไปนี้

1. ปลาหมอสี y ตัว แม่ค้าให้อีก 8 ตัว รวมมีปลา 20 ตัว เติมปลาหมอสีกี่ตัว
2. ครูสมศรีมีปากกา k แท่ง แบ่งให้นักเรียน 45 คน ได้คนละ 3 แท่ง เติมครูสมศรีมีปากกาที่
แท่ง
3. อรัญญามีเงิน m บาท อรัญญามีเงินน้อยกว่าเอมอร 500 บาท ถ้าเอมอรมีเงิน 1,000 บาท
อรัญญามีเงินกี่บาท
4. ผักหวานรับเงินเดือน เดือนละ a บาท จ่ายค่าไฟฟ้าไป 840 บาท เหลือเงิน 8,500 บาท ผักหวาน
ได้รับเงินเดือนเท่าไร
5. ใบพลูซื้อเงาะมา 8 ชั่ง ชั่งละ z บาท จ่ายเงินไป 4,800 บาท ใบพลูซื้อเงาะชั่งละกี่บาท
6. ลูกปัดมีดอกกุหลาบ p ดอก นำมามัดเป็นกำ ๆ ละ 100 ดอก ได้ทั้งหมด 28 กำพอดี ลูกปัดมี
ดอกกุหลาบทั้งหมดกี่ดอก

น้อง ๆ ลองอ่านตัวอย่างจากกรอบข้างล่างนะค่ะ

ข้อความกำหนดคำว่า “มากกว่า” มาให้ แสดงว่าจะต้องใช้การบวก (เครื่องหมายบวก +)

ตัวอย่าง

ข้อความ เนมอายุมากกว่าแนน 5 ปี ถ้าต้องการทราบอายุของเนม ต้องนำอายุของแนนตั้งแล้ว
บวกด้วย 5 ก็จะได้อายุของเนม เช่น ถ้าแนนอายุ 12 ปี เนมจะอายุ $12 + 5 = 17$ ปี และถ้าแนนอายุ
 x ปี เนมจะอายุ $x + 5$ ปี

แต่ในทางกลับกัน เนมอายุมากกว่าแนน 5 ปี ก็หมายความว่า เนนอายุน้อยกว่าเนม 5 ปี ถ้า
ต้องการทราบอายุของเนน ก็ต้องนำอายุของเนมตั้งแล้วลบด้วย 5 ก็จะได้อายุของเนน เช่น ถ้าเนมอายุ
17 ปี เนนจะอายุ $17 - 5 = 12$ ปี และถ้าเนมอายุ x ปี เนนจะอายุ $x - 5$ ปี

บัตรกิจกรรมที่ 4.1 (ต่อ)

ชุดการสอนที่ 4 เรื่อง โจทย์สมการ

กิจกรรมที่ 1

ข้อความกำหนดว่า “แบ่งให้คนละเท่า ๆ กัน” มาให้ แสดงว่าต้องใช้การหาร (เครื่องหมาย $\div$)

ตัวอย่าง

ข้อความ คิมแบ่งเงินให้เพื่อน 3 คน ๆ ละเท่า ๆ กัน ถ้าต้องการทราบว่าเพื่อน 3 คนได้รับเงินคนละเท่าใด ต้องนำเงินของคิมตั้งแล้วหารด้วย 3 ก็จะเป็นเงินที่เพื่อน 3 คน ได้รับคนละเท่า ๆ กัน

เช่น ถ้าคิมมีเงิน 300 บาท เพื่อนจะได้คนละ $300 \div 3 = 100$ บาท และถ้าคิมมีเงิน x บาท เพื่อนจะได้คนละ $x \div 3$ บาท

แต่ในทางกลับกัน คิมแบ่งเงินให้เพื่อน 3 คน ๆ ละเท่า ๆ กัน ก็หมายความว่า เพื่อน 3 คนได้รับเงินจากคิมคนละเท่า ๆ กัน ถ้าต้องการทราบว่าคิมมีเงินเท่าไร ก็หาได้จากเอาเงินเพื่อนแต่ละคนตั้งแล้วคูณด้วย 3 ก็จะได้เงินของคิม

เช่น เพื่อนได้รับเงินคนละ 50 บาท คิมคิมจะมีเงินเท่ากับ $50 \times 3 = 150$ บาท

เพื่อนได้รับเงินคนละ y บาท คิมคิมจะมีเงินเท่ากับ $y \times 3$ บาท หรือ $3y$ บาท

ข้อความกำหนดว่า “เป็น...เท่า ๆ” มาให้ แสดงว่าต้องใช้การหาร (เครื่องหมาย $\times$)

ตัวอย่าง

ข้อความ แดงหนักเป็น 2 เท่าของตุน ถ้าต้องการทราบว่าแดงจะหนักเท่าไร ต้องนำน้ำหนักของตุนตั้งแล้วคูณด้วย 2 ก็จะเป็นน้ำหนักของแดง

เช่น ถ้าตุนหนัก 20 กก. แดงจะหนัก $20 \times 2 = 40$ กก. และถ้าตุนหนัก x กก. แดงจะหนัก

$x \times 2$ กก. หรือ $2x$ กก.

แต่ในทางกลับกัน แดงหนักเป็น 2 เท่าของตุน ก็หมายความว่า ตุนหนักเป็นครึ่งหนึ่งของแดง ถ้าต้องการทราบว่าตุนหนักเท่าไร ก็เอาน้ำหนักของแดงตั้งแล้วหารด้วย 2 ก็ได้น้ำหนักของตุน

เช่น แดงหนัก 60 กก. ตุนจะหนัก $60 \div 2 = 30$ กก. และถ้าแดงหนัก m กก. ตุนจะหนัก

ตัวอย่าง

ข้อความ(ประโยคภาษา) สุธิษาซื้อนมมา x กล่อง ราคากล่องละ 12 บาท จ่ายเงินไป 60 บาท สุธิษาซื้อนมมาทั้งหมดกี่กล่อง

$$\begin{array}{ccccccc} & \downarrow & & \downarrow & & & \downarrow \\ x & \times & 12 & = & 60 \end{array}$$

สมการ(ประโยคสัญลักษณ์)

$$\longrightarrow 12x = 60$$

บัตรบันทึกกิจกรรมที่ 4.1
ชุดการสอนที่ 4 เรื่อง โจทย์สมการ

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกผลการปฏิบัติกิจกรรม ลงในบัตรบันทึกกิจกรรม
กิจกรรมที่ 1

ข้อความ	สมการ
ตัวอย่าง ป๊อปมีอายุ x ปี และป๊อปมีอายุน้อยกว่า ปู 7 ปี ถ้าปูอายุ 27 ปี ป๊อปมีอายุเท่าไร	$\rightarrow x + 7 = 27$
1. ปลา มีเสื้อ y ตัว แม่ค้าให้อีก 8 ตัว รวมมีเสื้อ 20 ตัว เดิมปลา มีเสื้อกี่ตัว	$\rightarrow$ _____
2. ครูสมศรีมีปากกา k แท่ง แบ่งให้นักเรียน 45 คน ได้คนละ 3 แท่ง เดิมครูสมศรีมีปากกา กี่แท่ง	$\rightarrow$ _____
3. อรัญญามีเงิน m บาท อรัญญามีเงินน้อยกว่าเอมอร 500 บาท ถ้าเอมอรมีเงิน 1,000 บาท อรัญญามีเงินกี่บาท	$\rightarrow$ _____
4. ผักหวานรับเงินเดือน เดือนละ a บาท จ่ายค่าไฟฟ้าไป 840 บาท เหลือเงิน 8,500 บาท ผักหวานได้รับเงินเดือนเท่าไร	$\rightarrow$ _____
5. ไบพลูซื้อเงาะมา 8 เข่ง เข่งละ z บาท จ่ายเงินไป 4,800 บาท ไบพลูซื้อเงาะเข่งละกี่บาท	$\rightarrow$ _____
6. ลูกปัดมีดอกกุหลาบ p ดอก นำมามัดเป็นกำ ๆ ละ 100 ดอก ได้ทั้งหมด 28 กำพอดี ลูกปัดมีดอกกุหลาบทั้งหมดกี่ดอก	$\rightarrow$ _____

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ 4.1
ชุดการสอนที่ 4 เรื่อง โจทย์สมการ

กิจกรรมที่ 1

ข้อความ	สมการ
ตัวอย่าง ป๊อปมีอายุ x ปี และ ป๊อปปายุน้อยกว่า ฏี 7 ปี ถ้าป๊อปปายุ 27 ปี ป๊อปมีอายุเท่าไร	$x + 7 = 27$
1. ปลาฉลามมีเสื้อ y ตัว แม่ค้าให้อีก 8 ตัว รวมมีเสื้อ 20 ตัว เดิมปลาฉลามมีเสื้อกี่ตัว	$y + 8 = 20$
2. ครูสมศรีมีปากกา k แท่ง แบ่งให้นักเรียน 45 คน ได้คนละ 3 แท่ง เดิมครูสมศรีมีปากกาก็แท่ง	$k \div 45 = 3$
3. อรัญญามีเงิน m บาท อรัญญามีเงินน้อยกว่าเอมอร 500 บาท ถ้าเอมอรมีเงิน 1,000 บาท อรัญญามีเงินกี่บาท	$m + 500 = 1,000$
4. ผักหวานรับเงินเดือนเดือนละ a บาท จ่ายค่าไฟฟ้าไป 840 บาท เหลือเงิน 8,500 บาท ผักหวานได้รับเงินเดือนเท่าไร	$a - 840 = 8,500$
5. ไบพลูซื้อเงาะมา 8 ข่ง ข่งละ z บาท จ่ายเงินไป 4,800 บาท ไบพลูซื้อเงาะข่งละกี่บาท	$8 \times z = 4,800$
6. ลูกปัดมีดอกกุหลาบ p ดอก นำมามัดเป็นกำๆ ละ 100 ดอก ได้ทั้งหมด 28 กำพอดี ลูกปัดมีดอกกุหลาบทั้งหมดกี่ดอก	$p \div 100 = 28$

บัตรกิจกรรมที่ 4.1
ชุดการสอนที่ 4 เรื่อง โจทย์สมการ

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม และบันทึกผลการปฏิบัติในบัตรบันทึกกิจกรรม

กิจกรรมที่ 2 เขียนสมการจากโจทย์ปัญหาต่อไปนี้

1. จำนวนจำนวนหนึ่งน้อยกว่า 25 อยู่ 49 จงหาจำนวนจำนวนนั้น
2. โครมออนมีเงินจำนวนหนึ่ง เศษสองส่วนสามของเงินของโครมออนมีค่าเท่ากับ 108 บาท โครมออนมีเงินเท่าไร
3. วิเชษฐ์มีเงินเป็น 4 เท่าของ บุรินทร์ ถ้าวิเชษฐ์มีเงิน 854 บาท บุรินทร์มีเงินเท่าไร
4. สามเท่าของอายุของแป้นมากกว่าอายุของปู่ 5 ปี ถ้าปู่อายุ 83 ปี แป้นอายุเท่าไร
5. แม่มีเงินอยู่จำนวนหนึ่ง แบ่งให้ลูกคนโตไป สองส่วนห้าของจำนวนเงินที่มีอยู่แบ่งให้ลูกคนเล็กอีก 100 บาท ปรากฏว่าเงินที่ลูกทั้งสองคนได้รับรวมเป็นเงิน 450 บาท จงหาจำนวนเงินที่แม่มีอยู่ทั้งหมด
6. ถ้านำ 20 มาบวกกับจำนวนจำนวนหนึ่งแล้ว สามเท่าของผลบวกนั้นคือ 46 จงหาจำนวนจำนวนนั้น
7. ร้านค้าคิดราคากระเป๋าวีจำนวนหนึ่ง ถ้าซื้อด้วยเงินสดให้เหลือเพียง $\frac{3}{7}$ ของราคาที่คิดไว้ นักมาซื้อกระเป๋าวีนี้ด้วยเงินสด จ่ายเงินไป 500 บาทและได้รับเงินทอน 125 บาท แม่ค้าคิดราคากระเป๋าวีใบนี้ไว้เท่าไร

ตัวอย่างที่ 1 ค้อยอายุน้อยกว่าโด้ง 3 ปี ถ้าโด้งอายุ 15 ปี ค้อยมีอายุเท่าไร

ให้ x แทนอายุของค้อย

เขียนสมการได้ดังนี้

$$x = 15 - 3 \quad \text{หรือ} \quad x + 3 = 15$$

ตัวอย่างที่ 2 วรณิตามีเงินเป็น 2 เท่าของปณัชชา ถ้าวรณิตามีเงิน 536 บาท ปณัชชามีเงินเท่าไร

ให้ y แทนจำนวนเงินของปณัชชา

เขียนสมการได้ดังนี้

$$2y = 536$$

ตัวอย่างที่ 3 สามเท่าของอายุของนุ้มมากกว่าอายุของยาย 5 ปี ถ้ายายอายุ 71 ปี นุ้มอายุเท่าไร

ให้ a แทนอายุของนุ้ม

เขียนสมการได้ดังนี้

$$3a - 5 = 71$$

บัตรบันทึกกิจกรรมที่ 4.1
ชุดการสอนที่ 4 เรื่อง โจทย์สมการ

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกผลการปฏิบัติกิจกรรม ลงในบัตรบันทึกกิจกรรม
กิจกรรมที่ 2

1. จำนวนจำนวนหนึ่งน้อยกว่า 49 อยู่ 25 จงหาจำนวนจำนวนนั้น

.....
 .....

2. โคเรมอนมีเงินจำนวนหนึ่ง เศษสองส่วนสามของเงินของโคเรมอนมีค่าเท่ากับ
 108 บาท โคเรมอนมีเงินเท่าไร

.....
 .....

3. วิเชษฐ์มีเงินเป็น 4 เท่าของ บุรินทร์ ถ้าวิเชษฐ์มีเงิน 854 บาท บุรินทร์มีเงินเท่าไร

.....
 .....

4. สามเท่าของอายุของแป้นมากกว่าอายุของปู 5 ปี ถ้าปูอายุ 83 ปี แป้นอายุเท่าไร

.....
 .....

บัตรบันทึกกิจกรรมที่ 4.1 (ต่อ)

ชุดการสอนที่ 4 เรื่อง โจทย์สมการ

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกผลการปฏิบัติกิจกรรม ลงในบัตรบันทึกกิจกรรม
กิจกรรมที่ 2

5. แม่มีเงินอยู่จำนวนหนึ่ง แบ่งให้ลูกคนโตไป เศษสองส่วนห้าของจำนวนเงินที่มีอยู่แบ่งให้ลูกคนเล็กอีก 100 บาท ปรากฏว่าเงินที่ลูกทั้งสองคนได้รับรวมเป็นเงิน 450 บาท จงหาจำนวนเงินที่แม่มีอยู่ทั้งหมด

.....
.....

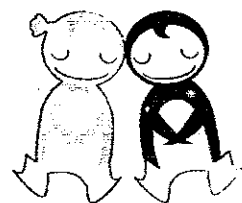

6. ถ้านำ 20 มาบวกกับจำนวนจำนวนหนึ่งแล้ว สามเท่าของผลบวกนั้นคือ 46 จงหาจำนวนจำนวนนั้น

.....
.....

7. ร้านค้าคิดราคากระเป๋านี้จำนวนหนึ่ง ถ้าซื้อด้วยเงินสดให้เหลือเพียง $\frac{3}{7}$ ของราคาที่คิดไว้ นกมาซื้อกระเป๋าใบนี้ด้วยเงินสด จ่ายเงินไป 500 บาทและได้รับเงินทอน 125 บาท แม่ค้าคิดราคากระเป๋าใบนี้ไว้เท่าไร

.....
.....

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ 4.1

ชุดการสอนที่ 4 เรื่อง โจทย์สมการ

กิจกรรมที่ 2

1. จำนวนจำนวนหนึ่งน้อยกว่า 49 อยู่ 25 จงหาจำนวนจำนวนนั้น
ให้ x แทน จำนวนจำนวนหนึ่ง
เขียนสมการได้ดังนี้ $x + 25 = 49$
2. โดเรมอนมีเงินจำนวนหนึ่ง เศษสองส่วนสามของเงินของโดเรมอนมีค่าเท่ากับ 108 บาท โดเรมอนมีเงินเท่าไร
ให้ y แทน จำนวนเงินที่โดเรมอนมี
เขียนสมการได้ดังนี้ $\frac{2}{3}y = 108$
3. วิเชษฐ์มีเงินเป็น 4 เท่าของ บุรินทร์ ถ้าวิเชษฐ์มีเงิน 854 บาท บุรินทร์มีเงินเท่าไร
ให้ z แทน จำนวนเงินที่บุรินทร์มี
เขียนสมการได้ดังนี้ $4z = 854$
4. สามเท่าของอายุของแป้นมากกว่าอายุของปู 5 ปี ถ้าปูอายุ 83 ปี แป้นอายุเท่าไร
ให้ x แทน อายุของแป้น
เขียนสมการได้ดังนี้ $3x - 5 = 83$
5. แม่มีเงินอยู่จำนวนหนึ่ง แบ่งให้ลูกคนโตไป สองส่วนห้าของจำนวนเงินที่มีอยู่แบ่งให้ลูกคนเล็กอีก 100 บาท ปรากฏว่าเงินที่ลูกทั้งสองคนได้รับรวมเป็นเงิน 450 บาท จงหาจำนวนเงินที่แม่มีอยู่ทั้งหมด
ให้ y แทน จำนวนเงินที่แม่มีทั้งหมด
เขียนสมการได้ดังนี้ $\frac{2}{5}y + 100 = 450$
6. ถ้านำ 20 มาบวกกับจำนวนจำนวนหนึ่งแล้ว สามเท่าของผลบวกนั้นคือ 46 จงหาจำนวนจำนวนนั้น
ให้ z แทน จำนวนจำนวนหนึ่ง
เขียนสมการได้ดังนี้ $3(20 + z) = 46$
7. ร้านค้าคิดราคากระป๋องไว้น้ำจำนวนหนึ่ง ถ้าซื้อด้วยเงินสดให้เหลือเพียง $\frac{3}{7}$ ของราคาที่คิดไว้ นกมาซื้อกระป๋องใบนี้ด้วยเงินสด จ่ายเงินไป 500 บาทและได้รับเงินทอน 125 บาท แม่ค้าคิดราคากระป๋องใบนี้ไว้เท่าไร
ให้ x แทน ราคากระป๋องที่แม่ค้าคิดไว้
เขียนสมการได้ดังนี้ $\frac{3}{7}x = 375$

บัตรแบบฝึกหัด กิจกรรมที่ 4.1

ชุดการสอนที่ 4 เรื่อง โจทย์สมการ

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

งานสำหรับนักเรียน

เขียนสมการจากโจทย์ปัญหาต่อไปนี้

- ถ้าไม่คิดกระดูกส่วนหัว 29 ชิ้นแล้วร่างกายคนจะมีกระดูกของส่วนที่เหลือ 177 ชิ้น จงหาว่าในร่างกายคน มีกระดูกทั้งหมดกี่ชิ้น

ให้ y แทนกระดูกในร่างกายคนทั้งหมด

เขียนสมการได้ดังนี้ $y - 29 = 177$

- จะเข้ตัวที่ยาวที่สุดยาวเป็น 4 เท่าของเรือบค ถ้าจะเข้ตัวที่ยาวที่สุด ยาว 10 เมตร เรือบคยาวเท่าใด

.....

.....

- เศษสามส่วนห้าของจำนวน จำนวนหนึ่งมากกว่า 15 อยู่ 60 จงหาจำนวนนั้น

.....

.....

- เด็กชายชอบคิดกล่าวว่า “ฉันนึกถึงจำนวนจำนวนหนึ่งซึ่งคูณด้วย 10 แล้วบวกด้วย 10 จะได้ผลลัพธ์เป็น 100” ชอบคิด นึกถึงจำนวนใด

.....

.....

บัตรแบบฝึกหัด กิจกรรมที่ 4.1 (ต่อ)

ชุดการสอนที่ 4 เรื่อง โจทย์สมการ

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

5. สามเท่าของผลบวกของจำนวนจำนวนหนึ่งกับ 7 เป็น 33 จงหาจำนวนนั้น

.....
 .....

6. พัทธ์มีเงินจำนวนหนึ่ง เขาใช้เงินครึ่งหนึ่งของที่มีอยู่ ซื้อหนังสือ แล้วซื้อขนมอีก 3 บาท
 ปรากฏว่า เขาเหลือเงิน 6 บาท เดิมเขามีเงินเท่าใด

.....
 .....

7. ศักดิ์ตัดหญ้าที่สนามโดยใช้เวลา $\frac{2}{3}$ ของเวลาที่เคยใช้ตัดหญ้าจนเสร็จ แต่มีงานอื่น จึงมอบ
 ให้บุทรตัดหญ้าต่อ บุทรใช้เวลาตัดหญ้าอีก 2 ชั่วโมง จึงเสร็จ ถ้าการตัดหญ้าครั้งนี้ใช้เวลา
 ทั้งหมด 5 ชั่วโมง จงหาว่า ศักดิ์ตัดหญ้าตั้งแต่ต้นจนเสร็จ เขาต้องใช้เวลากี่ชั่วโมง

.....
 .....

บัตรเฉลยแบบฝึกหัด กิจกรรมที่ 4.1
ชุดการสอนที่ 4 เรื่อง โจทย์สมการ

งานสำหรับนักเรียน

เขียนสมการจากโจทย์ปัญหาต่อไปนี้

1. ถ้าไม่คิดกระดูกส่วนหัว 29 ชิ้นแล้วร่างกายคนจะมีกระดูกของส่วนที่เหลือ 177 ชิ้น จงหาว่าในร่างกายคน มีกระดูกทั้งหมดกี่ชิ้น

ให้ y แทนกระดูกในร่างกายคนทั้งหมด

เขียนสมการได้ดังนี้ $y - 29 = 177$

2. จระเข้ตัวที่ยาวที่สุดยาวเป็น 4 เท่าของเหอบค ถ้าจระเข้ตัวที่ยาวที่สุด ยาว 10 เมตร เหอบคยาวเท่าใด

ให้ x แทนความยาวของเหอบค

เขียนสมการได้ดังนี้ $10 = 4x$ หรือ $4x = 10$

3. เศษสามส่วนห้าของจำนวนจำนวนหนึ่งมากกว่า 15 อยู่ 60 จงหาจำนวนนั้น

ให้ x แทนจำนวนนั้น

เขียนสมการได้ดังนี้ $\frac{3}{5}x - 15 = 60$

4. เด็กชายชอบคิดกล่าวว่า "ฉันนึกถึงจำนวนจำนวนหนึ่งซึ่งคูณด้วย 10 แล้วบวกด้วย 10 จะได้ผลลัพธ์เป็น 100" ชอบคิด นึกถึงจำนวนใด

ให้ x แทนจำนวนหนึ่ง

เขียนสมการได้ดังนี้ $10x + 10 = 100$

5. สามเท่าของผลบวกของจำนวนจำนวนหนึ่งกับ 7 เป็น 33 จงหาจำนวนนั้น

ให้ x แทนจำนวนนั้น

เขียนสมการได้ดังนี้ $3(x + 7) = 33$

6. พัทธกัมมีเงินจำนวนหนึ่ง เขาใช้เงินครึ่งหนึ่งของที่มีอยู่ ซื้อหนังสือ แล้วซื้อขนมอีก 3 บาท ปรากฏว่าเขาเหลือเงิน 6 บาท เดิมเขามีเงินเท่าใด

ให้ x แทนจำนวนเงินที่พัทธกัมมี

เขียนสมการได้ดังนี้ $\frac{x}{2} - 3 = 6$

7. ศักดิ์ตัดหญ้าที่สนามโดยใช้เวลา $\frac{2}{3}$ ของเวลาที่เคยใช้ตัดหญ้าจนเสร็จ แต่มีงานอื่น จึงมอบให้ยุทธตัดหญ้าต่อ ยุทธใช้เวลาตัดหญ้าอีก 2 ชั่วโมง จึงเสร็จ ถ้าการตัดหญ้าครั้งนี้ใช้เวลาทั้งสิ้น 5

ชั่วโมง จงหาว่า ศักดิ์ตัดหญ้าตั้งแต่ต้นจนเสร็จ เขาต้องใช้เวลากี่ชั่วโมง

ให้ x แทนเวลาทั้งหมดที่ศักดิ์ใช้ตัดหญ้าจนเสร็จ

เขียนสมการได้ดังนี้ $\frac{2}{3}x + 2 = 5$

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

กิจกรรมที่ 4.2 (1 คาบ)

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูยกตัวอย่างโจทย์ปัญหาให้นักเรียนช่วยกันเขียนสมการจากโจทย์ปัญหา แล้วใช้สมการแก้โจทย์ปัญหาสมการอย่างง่าย ๆ โดยครูเป็นผู้ถามนำให้นักเรียนช่วยกันพิจารณาเสนอแนะ วิธีการแก้ปัญหาลงขั้นตอนในการหาคำตอบแล้วช่วยกันแสดงวิธีทำบนกระดานดำ พร้อมทั้งแสดงการตรวจสอบคำตอบ เช่น บันคียา ใช้เงินวันละ 50 บาท ในเวลา 1 สัปดาห์ บันคียาใช้เงินไปกี่บาท

2. ขั้นแจ้งจุดประสงค์ให้ผู้เรียนทราบ

ครูบอกให้นักเรียนทราบถึงจุดประสงค์ของการเรียนในครั้งนี้ โดยเขียนบนกระดานว่าในช่วงเวลานี้ นักเรียนจะได้เรียนรู้ในสิ่งต่อไปนี้ คือ

เมื่อนักเรียนเรียนจบคาบนี้แล้วนักเรียนสามารถ

1. เขียนสมการแทนข้อความที่กำหนดให้ได้
2. ใช้สมการแก้โจทย์ปัญหาอย่างง่าย ๆ ได้

3. ขั้นให้ผู้เรียนระลึกถึงความรู้พื้นฐานเดิม

ทบทวนการหาคำตอบของสมการ และการเขียนสมการจากโจทย์ปัญหาโดยยกตัวอย่างประกอบ

4. ขั้นสอน

4.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มรับคู่มือนักเรียน บัตรกิจกรรม บัตรบันทึกกิจกรรม แล้วสำรวจว่าได้รับถูกต้องครบถ้วนหรือไม่

4.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาวิธีปฏิบัติจากบัตรกิจกรรมที่ได้รับ จากนั้นครูซักถามเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติ พร้อมทั้งเสนอแนะเพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการปฏิบัติ การบันทึกผลการปฏิบัติในบัตรบันทึกกิจกรรม

4.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมตามบัตรกิจกรรม ครูต้องควบคุมดูแลให้คำแนะนำนักเรียนแต่ละกลุ่มอย่างทั่วถึงในขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม

5. ขั้นการให้ข้อมูลป้อนกลับ

แจ้งผลการปฏิบัติให้นักเรียนทราบ พร้อมทั้งยกย่องชมเชยกลุ่มที่ปฏิบัติงานได้ถูกต้องรวดเร็ว และเสนอแนะการปฏิบัติสำหรับกลุ่มที่ยังทำไม่ถูกต้อง

6. ขั้นประเมินผลการปฏิบัติ

ครูแจกบัตรเฉลยกิจกรรมให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม และซักถาม สังเกตการทำงาน และการปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนรู้การสอนพร้อมแนะนำแก้ไข

7. ขั้นสรุปบทเรียน

7.1 ครูและนักเรียนอภิปรายผลการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน นำไปสู่การสรุปว่า การเขียน

สมการแทนข้อความและการหาคำตอบของสมการนั้น ช่วยในการแก้โจทย์ปัญหาได้

7.2 ครูแจกบัตรสรุปบทเรียนแล้วให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกความรู้ทั้งหมดเป็นองค์ความรู้ของตน

7.3 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเป็นรายบุคคลจากบัตรแบบฝึกหัด

สื่อการเรียนรู้การสอน

บัตรกิจกรรม, บัตรบันทึกกิจกรรม, บัตรเฉลยกิจกรรม, บัตรสรุปบทเรียน, บัตรแบบฝึกหัด, บัตรเฉลยแบบฝึกหัด

การวัดผลประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ดังนี้
  - 1.1 ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม
  - 1.2 การตอบคำถาม
  - 1.3 การอภิปรายผลการปฏิบัติ
2. การตรวจงาน
  - 2.1 การบันทึกผลการปฏิบัติในบัตรบันทึกกิจกรรม
  - 2.2 การทำแบบฝึกหัดในบัตรแบบฝึกหัด
  - 2.3 ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน

บัตรกิจกรรมที่ 4.2

ชุดการสอนที่ 4 เรื่อง โจทย์สมการ

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม และบันทึกผลการปฏิบัติในบัตรบันทึกกิจกรรม
กิจกรรม แสดงวิธีทำและตรวจสอบคำตอบ

โจทย์ พ่อมีเงินอยู่จำนวนหนึ่ง แบ่งให้ลูกคนโตไป $\frac{1}{5}$ ของจำนวนเงินที่มีอยู่และแบ่งให้ลูกคนเล็กอีก 50 บาท ปรากฏว่าเงินที่ลูกทั้งสองคนได้รับรวมเป็นเงิน 250 บาท จงหาจำนวนเงินที่พ่อมีอยู่ทั้งหมด

ตัวอย่าง

โจทย์ อีก 3 ปี ข้างหน้า วัชรจะมีอายุเป็น 2 เท่าของอดิना ถ้าปัจจุบันอดิनाมีอายุ 19 ปี จงหาว่าปัจจุบันวัชรอายุเท่าไร

ขั้นที่ 1 เข้าใจปัญหา

สิ่งที่โจทย์กำหนดให้ ถ้าปัจจุบันอดิनाมีอายุ 19 ปี

อีก 3 ปีข้างหน้า วัชรจะมีอายุเป็น 2 เท่าของอดิना

สิ่งที่โจทย์ต้องการ คือ ปัจจุบันวัชรอายุเท่าไร

ขั้นที่ 2 วางแผน

1. สมมติตัวแปรแทนสิ่งที่โจทย์ต้องการ
2. เขียนสมการจากข้อความที่โจทย์กำหนดให้
3. แก้สมการเพื่อหาค่าของตัวแปร ก็จะได้คำตอบที่ต้องการ
4. ตรวจสอบคำตอบ

บัตรกิจกรรมที่ 4.2 (ต่อ)
ชุดการสอนที่ 4 เรื่อง โจทย์สมการ

ขั้นที่ 3 ดำเนินตามแผน

วิธีทำ ให้ x แทนอายุปัจจุบันของวัชร

ดังนั้น อีก 3 ปีข้างหน้า วัชรจะมีอายุ $x + 3$ ปี

ถ้าปัจจุบัน อตินามีอายุ 19 ปี

อีก 3 ปีข้างหน้า อตินามีอายุ $19 + 3 = 22$ ปี

อีก 3 ปีข้างหน้า วัชรจะมีอายุเป็น 2 เท่าของอตินา คือ $2 \times 22 = 44$

จึงเขียนเป็นสมการได้ดังนี้ $x + 3 = 44$

$$\text{จากสมการ } x + 3 = 44$$

นำ 3 มาลบทั้งสองข้างของสมการ

$$\text{จะได้ } x + 3 - 3 = 44 - 3$$

$$\text{หรือ } x = 41$$

ตอบ ๔๑ ปี

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบกลับ

$$\text{อีก 3 ปีข้างหน้าวัชรจะมีอายุ} = 41 + 3 = 44 \text{ ปี}$$

$$\text{และอีก 3 ปีข้างหน้า อตินา จะมีอายุ} = 19 + 3 = 22 \text{ ปี}$$

จะเห็นว่า อีก 3 ปีข้างหน้า วัชรจะมีอายุเป็น 2 เท่าของอตินาจริง

$$\text{นั่นคือ ปัจจุบันวัชรจะมีอายุ} = 41 \text{ ปี}$$